

**МАЙЖЕ НАУКОВЕ ЕСЕ НА ТЕМУ:
«ДІАЛОГ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»**

*Лише діалог, що вимагає критичного мислення,
здатен також і генерувати критичне мислення.
Без діалогу немає спілкування,
а без спілкування не може бути справжньої освіти.*

Пауло Фрейре «Педагогіка пригноблених»

На сучасному етапі реформування системи освіти в Україні згідно з Болонськими стандартами актуальним є запровадження різноманітних інноваційних педагогічних технологій, які допомагають суттєво підвищити якість освітніх послуг. У зв'язку з цим виникає ряд питань. Серед них, зокрема: в чому специфіка педагогічних інноваційних технологій та що зазначені технології мають забезпечити у навчальному процесі?

У загальних рисах поняття «інновації» можна визначити як щось, що сприймається як нове. Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини. Стосовно ж педагогічного процесу, як пише В. О. Сластьонін, інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання й виховання, організацію спільної діяльності вчителя й учня або викладача та студента. Чи можна вважати просте, механічне, використання у навчальному процесі сучасних технічних засобів запровадженням інноваційних педагогічних технологій? Як видно з вище наведеного визначення та багатьох подібних визначень, звичайно, що — ні. Це підтверджує і той факт, що перелік інноваційних педагогічних технологій далеко не обмежується використанням у навчаль-

ному процесі мережних технологій, TV-технологій та інших технологій, пов'язаних з візуальним, аудіо-супроводженням. Серед них значна кількість таких, що й взагалі не пов'язуються з «технічним надбанням» науково-технічної революції та подальшого його прогресу, а саме: проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, рольові ігри, дидактичні ігри тощо. Аналіз змісту кожної з цих «методик активізації процесу навчання» дає підстави для висновку, що педагогічні інновації знаходяться перш за все в площині нововведень, які стосуються принципів, на яких будуються відносини «викладач—студент». Невже може бути щось принципово нове у тривіальних навчальних відносинах між викладачем та студентом? Як виявляється, може.

До сих пір у навчальних закладах України домінуючою є, за термінологією Пауло Фрейре, «банківська» модель освіти. «Банківською» така модель освіти називається тому, що вона стає «процесом вкладення, у якому учні є депозитаріями, а вчитель — вкладником». Така модель освіти віддзеркалює суспільство гноблення й відносини між викладачем та студентом вибудовуються, як зазначає Пауло Фрейре, на тому, що: 1) вчитель вчить, а учні вчаться; 2) вчитель знає все, а учні — нічого; 3) вчитель думає, а за учнів думають; 4) вчитель говорить, а учні слухають — покірно; 5) вчитель дисциплінує, а учні підкоряються; 6) вчитель обирає й нав'язує свій вибір, а учні погоджуються; 7) вчитель діє, а учні мають ілюзію, що діють через дії вчителя; 8) вчитель визначає зміст програми, а учні (яких ніхто не питає) пристосовуються до неї; 9) вчитель змішує владу знання з власною професійною владою, яку він (вона) встановлює на протидію свободі учнів; 10) вчитель — Суб'єкт навчального процесу, а учні ж — його прості ОБ'ЄКТИ.

Отже, за умов, що склалися, реально інноваційною є будь-яка педагогічна технологія у рамках гуманістичної моделі освіти. Відповідно до такої моделі освіти відносини між викладачем та студентом будуються на партнерстві задля досягнення спільної мети «просвітлення». Партнерство ж неможливо уявити без **ДІАЛОГУ** як змагання: 1) у якому об'єднані роздуми (не плутати з вербалізмом, базіканням) і дії (не плутати з активізмом) його учасників; 2) який не можна звести до дій однієї особи, що вкладає ідеї в іншу; 3) який не можна звести до простого споживчого обміну ідеями...